

کلاس کنکور

آکادمی کنکور دانشگاه تهرانی ها

شماره تلفن : 021-88683915

آدرس:

تهران - سعادت آباد - بلوار فرهنگ - کوی فرهنگ -
شهرک نیایش - خیابان 12 متری محمدی - پلاک 7

اولین

موسسه ی

کنکوری
کشور

با کادر

رتبه های تک
رقمی

و دو رقمی
کنکور

مشاوره ی حضوری ، تلفنی و آنلاین با دانشجویان دانشگاه تهران

و صنعتی شریف

مفعول مطلق

مفعول مطلق :

مصدریست منصوب که هم ریشه ی فعل ما قبل خود می باشد که یا وقوع فعل را مورد تاکید قرار می دهد و یا حالت و چگونگی وقوع فعل را بیان می کند

مثال : نَزَلَ اللهُ الْقُرْآنَ تَنْزِيلاً

أَذْكُرُوا اللهَ ذِكْراً كَثِيراً

يَعِيشُ الْبَخِيلُ عَيْشَةَ الْفُقَرَاءِ

نکته : تمامی مصادر جامد می باشند

عَيْنُ الْجُمْلَةِ الَّتِي فِيهَا الْمَفْعُولُ الْمَطْلُوقُ :

۱- قد أنزل الله إليكم ذكراً.

۲- الجنود حققوا النصر تحقيقاً.

۳- ترى المعلم في المدرسة كثيراً من الوقات.

۴- كانت شمس الصحراء محرقة و تُحرق الأبدان.

پ : ۲ : « تحقيقاً » در این گزینه مصدر فعل جمله (حققوا) می باشد

مفعول مطلق بر دو قسم می باشد :

۱- مفعول مطلق تاکیدی :

اگر مصدری که به عنوان مفعول مطلق شناخته شده است به تنهایی و بدون هیچ وابسته ای (صفت، مضاف الیه) بیاید گفته می شود که مفعول مطلق ، تاکیدی می باشد

مثال : قَتَلَ الحارسُ اللَّصَّ قَتْلًا : مفعول مطلق تاکیدی يُحاسب الله الناسَ يومَ القيامةِ مُحاسبةً : مفعول مطلق تاکیدی

نکته : مفعول مطلق تاکیدی همیشه اسمی نکره است که علامت اعرابش تنوین فتحه می باشد

عین ما فيه تأكيد للفعل :

۱- يعيش البخيل عيشة الفقراء. ۲- أكملَ الله لنا ديننا إكمالاً حقيقياً برسولنا.

۳- جاهد المقاتل في سبيل الله مجاهدة. ۴- نال الطالب نجاحاً عظيماً في الإمتحان.

پ : ۳ : در این گزینه « مجاهدة » مفعول مطلق است و چون که بعد از آن وابسته ای نیامده لذا تاکیدی می باشد /

در گزینه های ۱ و ۲ مفعول مطلق وجود دارد اما چون دارای وابسته هستند، نوعی می باشند نه تاکیدی /

در گزینه ی ۴ مفعول مطلق وجود ندارد

۲- مفعول مطلق نوعی :

اگر بعد از مصدری که به عنوان مفعول مطلق شناخته شده است وابسته ای (صفت، مضاف الیه) آمده باشد، مفعول مطلق نوعی یا بیانی می باشد

الف : مفعول مطلق نوعی که وابسته اش مضاف الیه باشد :

مثال : يعيش البخيل في الدنيا عيشة الفقراء : مفعول مطلق نوعی (با وابسته ی مضاف الیه)

يُحاسبُ في الآخرة حسابَ الأغنياء : مفعول مطلق نوعی (با وابسته ی مضاف الیه)

نکته : تنها مفعول مطلق که هیچ گاه تنوین نمی گیرد، مفعول مطلق نوعی ای است که وابسته اش مضاف الیه باشد

عین المفعول المطلق المناسب : « إشتراكٌ مع زميلاتى فى المراسيم المشتاقين »

۱- إشتراكاً ۲- إشتراك ۳- مُشاركاً ۴- مُشتركاً

پ : ۲ : مصدر فعل « أشارك » به صورت « إشتراك » می باشد در ضمن چون بعدش مضاف الیه آمده نباید تنوین

بگیرد

نکته : مفعول مطلق نوعی که وابسته اش مضاف الیه باشد بر شباهت دلالت می کند

عین مصدرأ یدل علی التشبیه:

۱- دافعوا عن الإستقلال البلاد دفاع المجاهدين.

۲- أقيمتُ في مدينة شیراز إقامةً طويلةً.

۳- يَسْتَغْفِرُ التائب من ذنوبه إستغفاراً.

۴- حَقَّقْنَا في الدفاع انتصاراً.

پ : ۱ : تنها مصدری که بر تشبیه دلالت می کند مصدری است که در نقش مفعول مطلق نوعی قرار می گیرد
بعد از آن مضاف الیه آمده باشد

ب : مفعول مطلق نوعی که وابسته اش صفت باشد:

مثال : اذْكُرُوا الله ذِكْرًا كَثِيرًا : مفعول مطلق نوعی (با وابسته ی صفت)

إجتهدتُ في دروسی إجتهداً يُساعدني في حياتي : مفعول مطلق نوعی (با وابسته ی صفت « جمله ی وصفیه »)

فرحتُ فرحاً لا يوصفُ : مفعول مطلق نوعی (با وابسته ی صفت « جمله ی وصفیه »)

نکته : به جملاتی که پس از اسم نکره واقع می شوند و توضیح دهنده ی آن اسم نکره هستند، صفت جمله یا جمله ی وصفیه می گویند

نکته : اصولاً فعلی که بعد از مفعول مطلق می آید نقش صفت را دارد مگر آن که قبل از فعل حروف یا علائمی مانند « فـ - و - ثم - ، - ؛ » وجود داشته باشد

عین ما فيه مفعول لبيان نوع الفعل:

۱- الإسلامُ يَهْتَمُّ بالتربيةِ الَّتِي تقوم على أساس احترام شخصية الأطفال إهتماماً

۲- قَدْ أُثْبِتَتِ الإكتشافاتُ الحديثةُ أَنَّ اللَّوْنَ الأحمرَ أَوَّلُ لَوْنٍ يَخْتَفِي في البحر!

۳- لَأَنَّ هناك جُسيماً مجهولاً آخرَ يَحْمِلُ شحنةً تُخَالِفُ شِحنةَ الإلكترون!

۴- في أعماق البحر جُرْحٌ غَوَّاصٌ جَرَحاً قد سالَ منه دمٌ باللون الأسود!

پ : ۴ : « جرحاً » مصدر هم ریشه ی فعل ما قبل خود (جُرْح) می باشد و با آمدن جمله ی وصفیه ی « قد سال »

مفعول مطلق نوعی است در گزینه ۱ « اهتمماً » مفعول مطلق تاکیدی است و در سایر گزینه ها مفعول مطلق وجود ندارد

نکته : فعلی که بلافاصله پس از مفعول مطلق می آید اصولاً در نقش صفت می باشد البته به جز زمانی که آن فعل جواب شرط باشد

مثال : مَنْ يَتَفَكَّرْ فِي عَالَمِ الْخَلْقِ تَفَكَّرًا يَفْهَمُ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ : فعل شرط _ مفعول مطلق تاکیدی _ جواب شرط

عین المفعول المطلق التاکیدی:

۱- ساعدوا المساکین مساعده لا تنتهی. ۲- مَنْ يعرف الله معرفهً يعلم أنه مصدر كلّ قوه.

۳- اجتهدتُ فی دروسی اجتهداً یساعدنی فی حیاتی. ۴- أكملَ الله لنا ديننا إكمالاً حقيقياً برسولنا.

پ : ۲ : در این گزینه « معرفه » مصدر فعل جمله خود است و از آنجایی که دارای هیچ نوعی از وابسته ها نمی باشد، تاکیدی باشد؛ فعل « يعلم » در این گزینه صفت نیست بلکه جواب شرط می باشد/ مفعول مطلق در سایر گزینه ها، نوعی می باشد

نکته : مصادری وجود دارد که بدون آنکه فعلشان در جمله ذکر شود مفعول مفعول مطلق به حساب می آیند به این نوع مفعول مطلق، مفعول مطلق برای فعل محذوف می گویند

مثال : صَبْرًا عَلَى الشَّدَائِدِ : مفعول مطلق برای فعل محذوف حَمْدًا لِلَّهِ عَلَى نِعَمَائِهِ : مفعول مطلق برای فعل محذوف

نکته : مهم ترین مصادری که بدون فعل ذکر می شوند عبارتند از :

سبحانَ الله ، سبحانَ ربِّي ، سبحانَ ، معاذَ الله ، حقاً ، جداً ، صبراً ، شكراً ، أيضاً ، حمداً ، عفواً ، سمعاً و طاعةً ، أسفاً و ...

نکته : این مصادر زمانی مفعول مطلق می باشند که نقش اصلی در جمله نداشته باشند یا به عبارت ساده تر :

الف : اگر در ابتدای جمله باشند بی شک مفعول مطلق می باشند :

مثال : سبحانک! آمنا بک شاكرين : مفعول مطلق برای فعل محذوف

شكراً لله على نعماته الوافرة علينا: مفعول مطلق برای فعل محذوف

ب : اگر این مصادر در میانه ی جمله واقع شوند احتمال زیاد مفعول مطلق محسوب نمی شوند چراکه نقش می گیرند

مثال : إِنَّ للمعلمات حقاً كثيراً على الطالبات : اسم إِنَّ می باشد

يجب علينا الشكر لله : فاعل می باشد

طلبتُ عفواً من الله : مفعول به می باشد

كنتَ حقاً في الأمر : خبر کان می باشد

كان المومنون أشدَّ الناس حمداً لربِّهم : تمییز می باشد

البته اگر « جداً » و یا « أيضاً » در میانه ی جمله باشد حتماً مفعول مطلق است

مثال : أحدثت هذه المشكلة القلق جداً في قلوبنا مرةً أخرى : مفعول مطلق

علينا أن نستفيد أيضاً من كلِّ فرصةٍ التعلّم : مفعول مطلق

ج : اگر این مصادر آخرین کلمه جمله باشند مفعول مطلق هستند

مثال : آيات القرآن تُحيي قلوبنا حقاً : مفعول مطلق برای فعل محذوف

إعتمدوا على أنفسكم جداً : مفعول مطلق برای فعل محذوف

تأثر الطالبُ بكلام معلمه أيضاً : مفعول مطلق برای فعل محذوف

نکته : گاهی این مصادر با اینکه آخرین کلمه جمله می باشند ولی مفعول مطلق نیستند و آن زمانیست که حروف

مشبهه و یا افعال ناقصه و یا فعل دو مفعولی در ابتدای آنها آمده باشد البته غالباً :

إِنَّ لكلِّ نعمةٍ شكراً : اسم موخر إِنَّ

كأنَّ في كلامك شكراً : اسم موخر كأنَّ

إِنَّ في ذلك حقاً : اسم موخر إِنَّ

كان وعدُ ربِّي حقاً : خبر کان

أعطى الله الإنسانَ حقاً : مفعول به دوم

عین ما لیس فیہ المفعول المطلق :

۱- حمداً لله على معنوياتي الحسنه في الشدائد.

۲- أقول لتلاميذي دائماً: إعتمدوا على أنفسكم جداً.

۳- إنَّ في كلِّ نعمة حمداً لله تعالى دائماً.

۴- سبحان من جعل الإبتسامه في ديننا عباده.

پ : ۳ : « حمداً » در این گزینه در نقش اسم موخر إنّ است در نتیجه مفعول مطلق نیست